

Beslut om utökning, nya syften och föreskrifter samt skötselplan för naturreservatet Skogsby lund i Mörbylånga Kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar om geografisk utökning av naturreservatet Skogsby lund. Reservatets nya avgränsning framgår av beslutskarta (bilaga 1) och de gränser som slutligen utmärks i fält. Länsstyrelsen beslutar också om nytt syfte, skäl och nya föreskrifter för hela naturreservatet. För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet fastställer Länsstyrelsen en ny skötselplan för områdets långsiktiga vård (bilaga 5).

När detta beslut vinner laga kraft upphör tidigare lydelse av syfte, skäl och föreskrifter i Länsstyrelsens beslut från 1972-02-24, dnr: 11.121-135-71 (NVRID 2002687) att gälla.

Länsstyrelsens beslut från 1985-04-10, dnr: 11.131-2721-84 om fastställande av skötselplan för naturreservatet Skogsby lund i Kalmar län upphör att gälla när detta beslut vinner laga kraft.

Det här beslutet riktar sig till dig som är fastighetsägare eller har en annan rättighet i området, som till exempel fiskerätt, jordbruksarrende, jakträtt eller ledningsrätt.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Miljöbalken 7 kapitlet:

4 § (syftet med naturreservatet)

5 § första stycket (skälen för beslutet)

5 § andra stycket (inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden)

5 § tredje stycket (nya skäl och ytterligare inskränkningar)

6 § (förpliktelse att tåla visst intrång)

30 § (ordningsföreskrifter)

Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera:

3 § (skötselplan)

21 § (förvaltare av naturreservat)

22 § (länsstyrelsen får meddela ordningsföreskrifter)

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda, bevara och återställa de värdefulla naturmiljöerna ek- och hasseldominerad skog, trädklädd betesmark, lövsumpskog och buskrika brynmiljöer. Luckighet i trädskiktet, äldre träd av ek, hassel och andra trädslag samt rik förekomst av död ved ska bevaras, vårdas och återställas.

Reservatet ska också bidra till att hotade, sällsynta och missgynnade arter bevaras och helst ökar för att långsiktigt kunna fortleva.

Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser.

För att tillgodose syftet med naturreservatet behövs:

- Att områdets skyddsvärda naturmiljöer bevaras genom föreskrifter som reglerar jord- och skogsbruk och olika typer av exploatering som tar mark och vatten i anspråk.

- Restaurering och skötsel av betad skog och skapande av luckor och gläntor.
- Friställning av ek, hassel och andra lövträd.
- Skapande av varierade buskskikt i brynmiljöer.
- Åtgärder för att skapa en variation av träd i olika åldrar samt förekomst av död och döende ved i olika nedbrytningsstadier och grovlekar.
- Information om reservatets naturmiljöer.

Skälen för beslutet

De prioriterade bevarandevärdena i Skogsby lund är områdets höga naturvärden knutna till gamla och grova ekar, hasselbuskar och andra träd. Inslag av andra träd- och buskarter såsom skogslönn, lundalm, björk, asp, ask, klibbal, vildapel, säl, päron och hagtorn är också av högt värde. Flerskiktade trädskikt med en stor mängd gamla träd, hålträd och träd med mulmbildning utgör viktiga strukturer. Brynmiljöer och luckor i trädskiktet gynnar ekar och andra lövträd i olika grader av solexponering och underhålls lämpligen med betande djur. Andra värden som ska bevaras och utvecklas är inslag av rik flora samt sumpskog med hög luftfuktighet. Områdets döda och döende ved i olika nedbrytningsstadier och grovlekar bidrar med livsmiljöer för många arter.

De prioriterade bevarandevärdena utgörs också av den höga artrikedomen med flera rödlistade arter och signalarter, såsom stumpvingeharkrank, gammelekslav, mindre hackspett med flera.

För att områdets naturvärden ska bevaras och utvecklas behövs naturvårdande skötsel samt föreskrifter som reglerar markanvändningen. Länsstyrelsen anser att områdets höga naturvärden motiverar att området ges ett långsiktigt skydd genom utökning och nytt beslut för naturreservatet.

Föreskrifter

För att uppnå syftet med naturreservatet får Länsstyrelsen besluta om föreskrifter. Föreskrifterna är uppdelade i A-, B-, och C-föreskrifter.

- A-föreskrifter förbjuder viss verksamhet och riktar sig till fastighetsägare och övriga sakägare, till exempel personer med fiskerätt, jordbruksarrende, jakträtt och ledningsrätt.
- B-föreskrifter beskriver vilken skötsel och vilket intrång som fastighetsägare och sakägare ska tåla att förvaltaren utför.
- C-föreskrifter är ordningsföreskrifter som riktar sig till både fastighetsägare, sakägare och allmänheten.

A. Föreskrifter om inskränkningar i fastighetsägares och annans sakägares rätt att använda mark och vatten inom naturreservatet

Inom reservatet är det förbjudet att:

1. Avverka, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar. Se undantag e), f) och i) under rubriken Undantag från föreskrifter.
2. Bedriva täkt, gräva, spränga, borra, schakta, fylla ut eller annan markberedning.
3. Dämma, dika, leda bort vatten eller på annat sätt påverka hydrologin.
4. Tippa eller anordna upplag. Se undantag g) under rubriken Undantag från föreskrifter.
5. Uppföra eller utöka byggnad, ledning, mast, vindkraftverk eller annan anläggning.
6. Anlägga väg eller parkeringsplats.
7. Uppföra stängsel eller annan hägnad för annat än djurhållningens behov.
8. Använda bekämpningsmedel, kalka eller tillföra växtnäringsämnen.
9. Ta bort eller skada stengärdesgård eller odlingsröse.
10. Plantera, så eller införa växter, djur eller andra organismer.

11. Tillskottsutfodra betesdjur. Se undantag h) under rubriken Undantag från föreskrifterna.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

12. Uppföra jaktorn.
13. Anlägga led eller spång.
14. Rensa diken.
15. Utfodra vilt.

B. Föreskrifter om fastighetsägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till marken ska tåla:

1. Röjning och utmärkning av naturreservatets gräns.
2. Anläggande och underhåll av informationstavla, strövstig, stängselgenomgångar, bord, bänkar och liknande.

Naturvårdande skötsel enligt följande:

- Åtgärder för att återskapa och underhålla trädklädd betesmark, så som bete, slåtter, friställning, luckhuggning, skapande av gläntor, utglesning av träd- och buskskikt, samt uppsättning av stängsel och andra anordningar nödvändiga för betesdrift.
- Åtgärder för att gynna lövträd, lövträdsföryngring och blommande buskar så som friställning, ringbarkning, toppkapning, luckhuggning, veteranisering, hamling, stängsling och utglesning av träd- och buskskikt.
- Åtgärder för att bevara och förstärka inslaget av solexponerade, kulturpräglade, grova/eller och gamla träd och hasselbuskar, samt död och döende ved såsom friställning, utglesning av träd- och buskskikt, ringbarkning, toppkapning och veteranisering.

- Åtgärder för att gynna buskskikt och rik blomning av örter så som såsom bete, slåtter, insådd eller plantering samt skapande av brynmiljöer, öppna stråk och gläntor.
 - Åtgärder för att gynna en naturligare hydrologi såsom igenläggning av diken.
 - Åtgärder för att gynna hotade arter knutna till reservatets livsmiljöer såsom uppsättning av holkar, utläggning av veddepåer, skapande av mindre markblottor och utsättning av hotade arter.
3. Genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt mark- och vattenförhållanden.
 4. Skyddsåtgärder mot invasiva eller främmande arter.

C. Ordningsföreskrifter

Det är förbjudet att inom reservatet:

1. Skada eller störa däggdjur och fåglar, klättra i boträd eller uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt.
2. Bryta kvistar, föra bort eller skada levande eller döda träd och buskar.
3. Plocka mossor, lavar eller vedlevande svampar, utöver enstaka exemplar för artbestämning.
4. Gräva eller dra upp kärleväxter.
5. Starta och landa med luftfartyg som till exempel drönare.

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

6. Sätta upp skylt, tavla, affisch, konstföremål, orienteringskontroll, snitsel, markering eller liknande annat än tillfälligt i samband med jakt
7. Samla in insekter eller andra ryggradslösa djur med fällor som är konstruerade för att döda.

Undantag från föreskrifter

- a) Föreskrifterna under A och C hindrar inte förvaltaren av naturreservatet att göra de åtgärder som är listade under B-föreskrifterna ovan. Undantaget gäller även utförare som genomför åtgärder på uppdrag av förvaltaren.
- b) Föreskrifter som är förbjudna under A och C hindrar inte utförandet av åtgärder som någon fått tillstånd till efter prövning av en tillståndspliktig föreskrift. Undantaget gäller enbart föreskrifter som är direkt kopplade till den verksamhet som tillståndet avser.
- c) Föreskrifterna under A och C hindrar inte sjukvården, räddningstjänsten och polisen samt personer på uppdrag av dessa att utföra nödvändiga åtgärder vid insatser.
- d) Föreskrifterna under A och C hindrar inte drift och underhåll av allmän och enskild väg med tillhörande vägområde.
- e) Utan hinder av föreskriften A 1 och C 2 får träd som fallit ned över befintliga vägar, leder, ledningar, stängsel, eller åkermarker tas bort och flyttas tillbaka till lämplig plats i naturreservatet.
- f) Utan hinder av föreskriften A 1 och C 2 får träd som inom snar framtid riskerar att falla ned över befintliga vägar, leder, ledningar, stängsel, eller åkermarker beskäras eller tas bort och flyttas tillbaka till lämplig plats i naturreservatet. Innan sådan åtgärd utförs ska godkännande fås av Länsstyrelsens reservatsförvaltare. Grenar som hänger ut över reservatsgränsen får kapas.
- g) Utan hinder av föreskrifterna A 4 får röjningssten från intilliggande åker fortsatt läggas på befintlig stentipp i reservatets västra kant, se markering på beslutskartan, bilaga 1.
- h) Föreskriften A 11 gäller inte tillfällig tillskottsutfodring vid speciella tillfällen så som extrem torka, in- och utställning samt vinterbete. Undantaget gäller endast efter godkännande från förvaltaren och om utfodring utanför reservatet inte är praktiskt möjlig.
- i) Föreskriften A 1 och C 2 gäller inte röjning av mindre träd och buskar av igenväxningskaraktär i betesmark, stängselgata, längs befintliga

brukningsvägar samt i anslutning till åkermark efter förvaltarens godkännande. Undantaget avser träd och buskar som har mindre än fem cm stamdiameter i brösthöjd.

j) Föreskrifterna C 1 och C 6 gäller inte jakträttsinnehavare vid jakt.

Upplysningar

Utöver ovan angivna föreskrifter gäller annan lagstiftning, bland annat miljöbalken, jaktlagstiftning, terrängkörningslagen och kulturmiljölagen.

Om en åtgärd inte är förbjuden enligt naturreservatets föreskrifter men ändå kan innebära en väsentlig ändring av naturmiljön behöver verksamhetsutövaren anmäla den planerade åtgärden till Länsstyrelsen för samråd enligt 12 kap 6 § MB.

Hundar eller andra husdjur ska alltid hållas under sådan uppsikt att de inte stör djurlivet eller andra besökare i området. Under perioden 1 mars till 20 augusti ska hundar hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Vilda djur och fåglar är under denna period extra känsliga för störning då de har ungar. Det framgår bland annat av Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter.

Sakägare som ännu inte träffat överenskommelse om ersättning eller inlösen kan väcka talan enligt 31 kap miljöbalken mot staten i Mark- och miljödomstolen för att domstolen ska avgöra frågan om ersättning. Ansökan om ersättningstalan måste lämnas inom ett år efter att reservatsbeslutet vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägare rätten till ersättning. Ansökan skall ställas till Mark- och miljödomstolen i Växjö. Inom naturreservatet har ersättning utgått till samtliga kända fastighetsägare.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979:429) ska inte tillämpas om det som sägs där strider mot föreskrifter för naturreservatet.

Eventuellt gagnvirke som ska tas ut ur naturreservatet i samband med naturvårdsåtgärder och som utförs med stöd av föreskrifter, tillfaller fastighetsägaren.

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Skogsby lund
NVR ID:	2002687
Län:	Kalmar
Kommun:	Mörbylånga
Församling/socken:	Torslunda socken
Natura 2000-område:	Del av området ingår i Skogsbylund (SE0330223)
Lägesbeskrivning:	Reservatet ligger strax sydost om Färjestaden, cirka 500 m sydväst om Skogsby.
Naturgeografisk region:	S. Öland & Sudret
Fastigheter:	Del av Runsbäck 19:1, del av Arontorp 2:2 och del av Skogsby 8:16
Ägarkategori:	Enskilda
Areal:	7,7 ha (varav utökad areal 5,1 ha)
Landareal:	7,7 ha
Förvaltare av naturreservatet:	Länsstyrelsen i Kalmar län

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

År 1937 skyddades en del av området som ett naturminne. 1972 överfördes det till skyddsformen naturreservat enligt övergångsbestämmelserna till den då gällande naturvårdslagen. Den ursprungliga reservatsytan är sedan 2002 utpekad som ett Natura 2000-område enligt Art- och habitatdirektivet (SE0330223 Skogsbylund).

Ärendet med att utvidga naturreservatet från 2,6 hektar till 7,7 hektar initierades av Länsstyrelsen 2022 då förvaltaren i samband med skötselåtgärder uppmärksammade höga naturvärden även på angränsande fastigheter. Länsstyrelsen kontaktade då berörda fastighetsägare och erbjöd ersättning för att skydda dessa delar. Svefa AB har på uppdrag av Länsstyrelsen genomfört värdering av de fastigheter som omfattas av utvidgningen, varefter Midlers mark & exploatering AB har förhandlat med berörda fastighetsägare. Länsstyrelsen har träffat uppgörelse om intrångsersättning med samtliga fastighetsägare.

Remiss

Samråd om utökning och nytt beslut för naturreservatet Skogsby lund har genomförts med Naturvårdsverket som tillstyrkt förslaget. Förslag till beslut och skötselplan har därefter skickats på remiss den 22 september 2025 till Mörbylånga kommun, Riksantikvarieämbetet, Sveriges geologiska undersökning, Skogsstyrelsen, Transportstyrelsen, Naturskyddsföreningen i Kalmar län, LRF Sydost, Mellersta Götalands jordägareförening, Torslunda hembygdsförening, Ölands Botaniska förening, Ölands Naturskyddsförening, Ölands Ornitologiska förening, Friluftsrådet Region Öst, Station Linné, Linnéuniversitetet, Svenska Jägareförbundet Kalmar län, Föreningen Sydos-tentomologerna, Region Kalmar län och harkranksexpert Michael Andersson. Kända sakägare förelades samtidigt med stöd av 24 § förordningen om områdesskydd (1998:1252) enligt miljöbalken att inkomma med yttrande.

Förslag till beslut har även med stöd av 47 och 49 §§ delgivningslagen (SFS 2010:1932), kungjorts i ortstidningarna Kalmar läns tidning den 2025-09-18, Ölandsbladet och Barometern OT den 2025-09-20 samt Post- och Inrikes tidningar den 2025-09-19.

Synpunkter

Synpunkter har inkommit från Mörbylånga kommun, Skogsstyrelsen, Region Kalmar län, Linnéuniversitetet och Michael Andersson.

Sveriges Geologiska Undersökning, Linnéuniversitet och Station Linné meddelar att de avstår yttrande.

Mörbylånga kommun har inga synpunkter ur ett fastighets- eller markägarperspektiv då det utvidgade naturreservatet inte ligger i anslutning till kommunal mark. De vill däremot uppmärksamma Länsstyrelsen på ett ställningstagande i kommunens översiktsplan om en ny på- och avfart till den större

förbifarten kring Färjestaden ca 100–150 meter öster om Skogsby lund. Närmare beskrivning av vägens dragning finns inte i nuläget.

Linnéuniversitet tillstyrker förslaget. De påpekar att det kan finnas kultur lämningar i de utökade delarna utifrån information i LIDAR.

Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget och välkomnar en mer ändamålsenlig skötselstrategi för reservatet.

Region Kalmar län ställer sig positiv till förslaget och hur detta kommer att bidra till att naturmiljöerna får en ändamålsenlig skötsel och att upplevelsevärden förstärks. De beskriver de positiva effekterna av hållbar turism i skyddade områden för både besöksnäring och mänsklig hälsa.

Michael Andersson skickar beskrivningar i bild och text från en lokal med *Ti-pula autumnalis* i Jönköpingstrakten. Lokalen är en mycket fuktig och bitvis upptrampad betesmark med alkärr. Michael påpekar att vissa partier i Skogsby lund bör hållas relativt täta för att inte solen och vinden ska torka upp marken och därmed missgynna harkranksarten.

Motivering till beslutet

Naturminnet från 1937 bildades för att bevara karaktären av en typisk öländsk löväng. Avsaknad av hävd gjorde att området växte igen och när området överfördes till naturreservat 1972 var syftet i stället att bibehålla områdets lundkaraktär. Då fri utveckling var huvudinriktningen för skötseln har reservatet under många decennier vuxit igen och utvecklats till en tät lövskog.

Idag har vi mer kunskap om vilka skötselåtgärder som behövs för att gynna reservatets naturvärden. Länsstyrelsen bedömer att naturvärdena bäst gynnas genom skötsel där större variation i trädskiktets täthet skapas och värdefulla träd, inte minst ek, ges mer solljus och bättre utrymme att utveckla sina kronverk i delar av området. Ett ökat ljusinsläpp är också gynnsamt för många av de arter som lever på och i gamla ekar.

Detta har föranlett en revidering av reservatets syfte, skäl, föreskrifter och skötselplan. Syftet har omformulerats så att det bättre preciserar områdets värdefulla naturtyper, dess biologiska mångfald och hotade arter. För att tydliggöra den nya inriktningen där en större variation eftersträvas har trädklädd betesmark och buskrika brynmiljöer inkluderats i syftet.

Föreskrifterna har i detta beslut omformulerats, tagits bort eller lagts till för att bättre kunna tillgodose syftet med naturreservatet och inte förbjuda mer än nödvändigt.

Den tidigare A föreskriften om förbud mot att utföra skogskultur har precisrats med följande lydelse: *Avverka, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.* Exempel på A- föreskrifter som lagts till i detta beslut är förbud mot att *uppföra stängsel eller annan hägnad för annat än djurhållningens behov*, samt att *plantera, så eller införa växter, djur eller andra organismer.* Det finns också flera nya föreskrifter som kräver tillstånd från Länsstyrelsen, exempelvis att *utfodra vilt och rensa diken.*

Även det tidigare beslutets B-föreskrifter möjliggjorde lätta gallringar i busk- och trädskikt bland annat av björk, al och hassel. De nya B-föreskrifterna och den nya skötselplanen ger dock större möjligheter att exempelvis utföra naturvårdsåtgärder som betesmarksrestaurering, veteranisering, bekämpning av invasiva arter med mera.

Onödiga begränsningar av allmänhetens tillgänglighet har detta beslut tagits bort. Till exempel har tidigare förbud mot att *göra upp eld, plocka blommor och tälta* tagits bort för att inte inskränka rätten att nyttja området för friluftssändamål mer än nödvändigt. Allemansrättens bestämmelser om exempelvis tältning och eldning bedöms vara tillräckliga. Förbudet mot att framföra fordon har också tagits bort då detta bedöms vara tillräckligt reglerat i terrängkörningslagen (1975:1313). Likaså har förbudet mot att skada eller bortta fasta naturföremål m.m. tagits bort då detta redan bedöms regleras i 12 kap 2a § Brottsbalken.

Området ingår i Kalmar läns naturvårdsprogram, Natur- och kultur på Öland från 2001. Naturreservatets naturmiljöer och dess ekosystem utgör mycket viktiga livsmiljöer för hotade, sällsynta och missgynnade arter knutna till ädellövskogar och betesmark med grova och gamla ekar. Bevarandet av området är högt prioriterat i enlighet med den nationella strategin för skydd av skog. Ädellövskog är en prioriterad skogstyp och det rika inslaget av grov och gammal ek är särskilt värdefullt. Naturreservatet ligger även i en skogsbiologisk värdestrakt för ädellövskog (Mittlandet och Ölands kustädellövskog). Detta medför att förutsättningarna är goda för att långsiktigt bevara och utveckla naturvärdena i Skogsby lund. Tack vare placeringen i en värdestrakt bidrar därmed skyddet även till bättre grön infrastruktur och ökad biologisk mångfald på landskapsnivå.

Länsstyrelsen anser att områdets höga naturvärden motiverar att området ges ett långsiktigt skydd. Utvidgningen av naturreservatet, det nya syftet,

skälen och de uppdaterade föreskrifterna bidrar till att naturmiljöerna som legat till grund för bildandet av reservatet får en ändamålsenlig skötsel och att natur- och upplevelsevärden långsiktigt bevaras. De synnerliga skälen för ändringarna och upphävandet av tidigare lydelse av syfte, skäl och föreskrifter i enlighet med 7 kap. 7§ första stycket miljöbalken anses vara uppfyllda.

Nationella och regionala intressen

Det befintliga naturreservatet är sedan 2002 utpekad som ett Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet (SE0330223 Skogsbylund) och är därmed riksintresse enligt 4 kap 1 och 8 §§ miljöbalken. Hela området ingår även i ett riksintresse för rörligt friluftsliv samt för obruten kust enl. 4 kap 1–3 §§ miljöbalken.

Miljökvalitetsmål

Nytt beslut och utvidgning av naturreservatet bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålet Levande skogar genom att ytterligare 4,7 hektar (totalt i reservatet 7,2 hektar) skyddsvärd produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion och ges ett långsiktigt skydd. Nytt beslut och utvidgning av naturreservatet bidrar även till uppfyllande av de regionala delmålen för miljökvalitetsmålen Levande skogar samt Ett rikt växt- och djurliv.

Ekosystemtjänster

Länsstyrelsen bedömer att naturreservatet bidrar med flera olika ekosystemtjänster tack vare att områdets biologiska mångfald bevaras i friska och varierande naturmiljöer. En hög biologisk mångfald försäkrar oss tillgång till alla nyttor arterna bidrar med i ekosystemen och som vi är beroende av, såsom pollinering, vattenrening, luftrening, nedbrytning och näringsåterförsel, jordbearbetning, predation av skadedjur på grödor och plantor och tillväxt av skogen genom mykorrhizasvampar.

Skogsmiljöerna fungerar också som en form av klimatanläggning och reningsverk och sammantaget bidrar naturreservatets livskraftiga naturmiljöer till ett landskap som generellt är bättre rustat för klimatförändringar.

Naturreservatet bidrar även med ekosystemtjänster som estetiska naturupplevelser och rekreation och hälsa.

Länsstyrelsens bedömning

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska denna tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras. Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att utvidgningen av naturreservatet Skogsby lund är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan.

Konsekvensutredning av påverkan på allemansrätten

Länsstyrelsen bedömer att det saknas skäl för en konsekvensutredning av de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt C, eftersom de innebär så begränsade konsekvenser. Detta enligt vad som sägs i 3 och 4 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Intresseprövning

Naturreservatet utgör ett från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt område som hyser miljöer med en hög biologisk mångfald. Länsstyrelsen anser att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Länsstyrelsen bedömer att de allmänna intressena gällande områdets höga natur- och friluftlivsvärden överväger den enskildes rätt till viss markanvändning som kan påverka området negativt. Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att utvidgningen av naturreservatet Skogsby lund inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Föreskrifterna och avgränsningen är anpassade till naturreservatets syften och värden. Om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet får Länsstyrelsen meddela beslut om detta.

Du kan överklaga beslutet

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 4.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. träder i kraft den dag som framgår

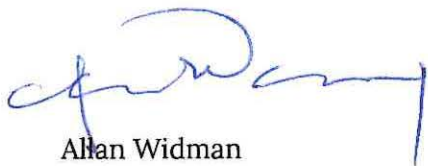
av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, i Post- och Inrikes Tidningar, i tidningen Barometern OT, Ölandsbladet och Kalmar läns tidning. Berörda anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen varit införd i ortstidning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Allan Widman med handläggare Christian Luth som föredragande.

Allan Widman

Landshövding

Christian Luth

Naturvårdshandläggare

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Sakägarförteckning (*enbart till sakägare*)
4. Överklagandehänvisning regeringen
5. Skötselplan
 - 5.1 Skötselplanskarta

Sändlista

Sakägare enligt bilaga 3 sakägarförteckning

Övriga

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se

Havs- och Vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se

Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se

Sveriges geologiska undersökning, sgu@sgu.se

Lantmäteriet (via Naturvårdsregistret)

Statens jordbruksverk, jordbruksverket@jordbruksverket.se Mörbylånga kommun, servicecenter@morbylanga.se

Boverket, registraturen@boverket.se

Beslutskarta Naturreservatet Skogsby lund

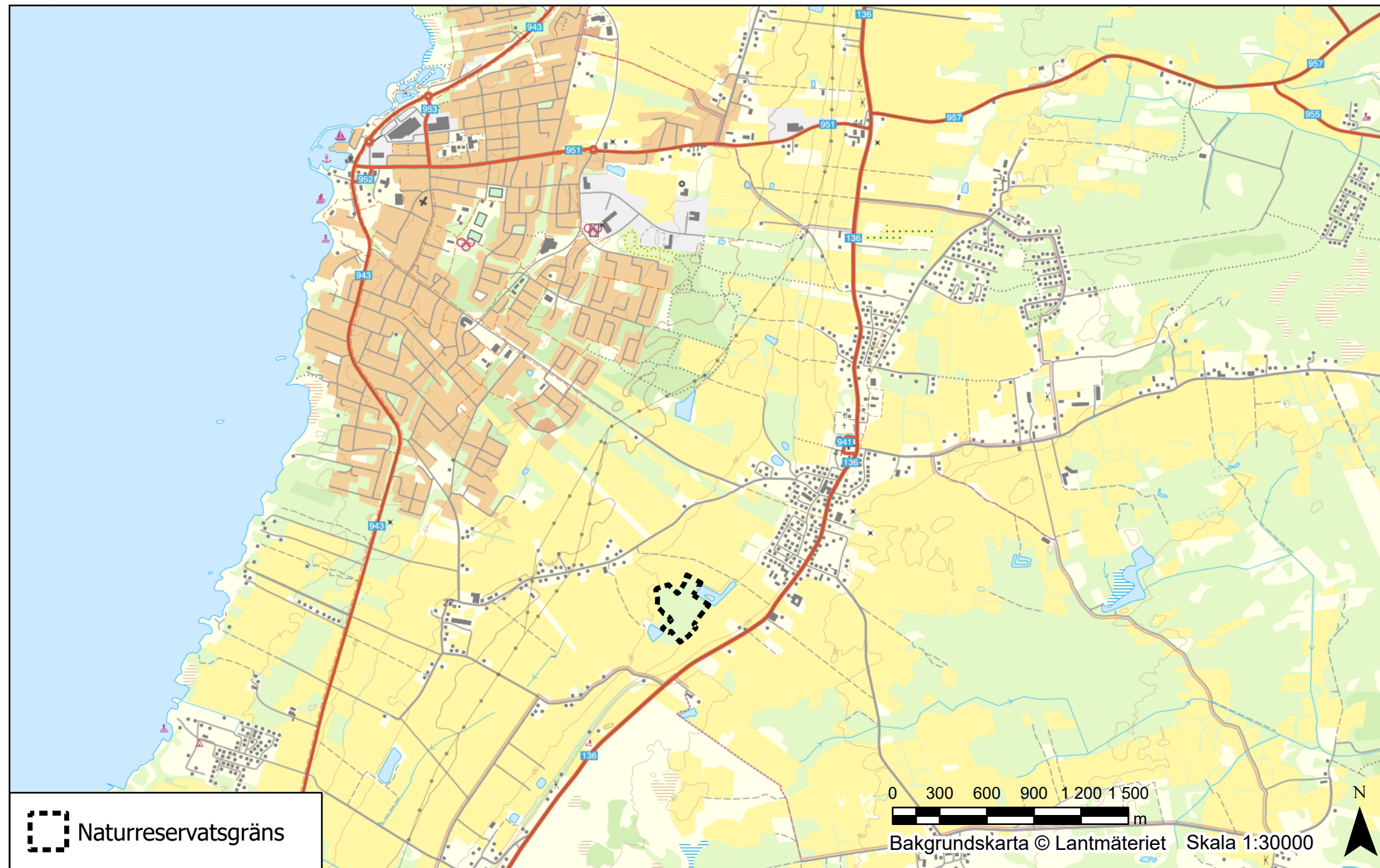

Länsstyrelsen
Kalmar län

Översiktskarta Naturreservatet Skogsby lund

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 511-6976-2023

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Kalmar län antingen via e-post; kalmar@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Kalmar län, 391 86 Kalmar.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 27 december 2025. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer ert överklagande bifogar ni kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, kalmar@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 80 00. Ange diarienummer 6976-2023.

Skötselplan för naturreservatet Skogsby lund, Mörbylånga kommun

Skötselplanen är ett praktiskt handlingsprogram för syftet med och skötseln av ett naturreservat. Syftet med reservatet och föreskrifterna i beslutet bestämmer skötselplanens inriktning.

Den tidigare skötselplanen från 1985 anger fri utveckling som ett övergripande mål. Då reservatets ekar idag bedöms vara i stort behov av friställning och ett ökat ljusinsläpp är gynnsamt för naturvärdena i den tidigare lövängsartade miljön revideras nu skötselplanen i samband med att reservatet Skogsby lund utvidgas. Det tidigare reservatsområdet på 2,6 hektar utvidgas med cirka 5 hektar värdefull natur i form av bland annat ädellövskogar med ek och hassel, sumpskogar med klibbal och ek samt ett bestånd av lundalm. Sammantaget bedöms den nya skötselplanen förbättra möjligheterna att bevara och stärka Skogsby lunds naturvärden.

Innehåll

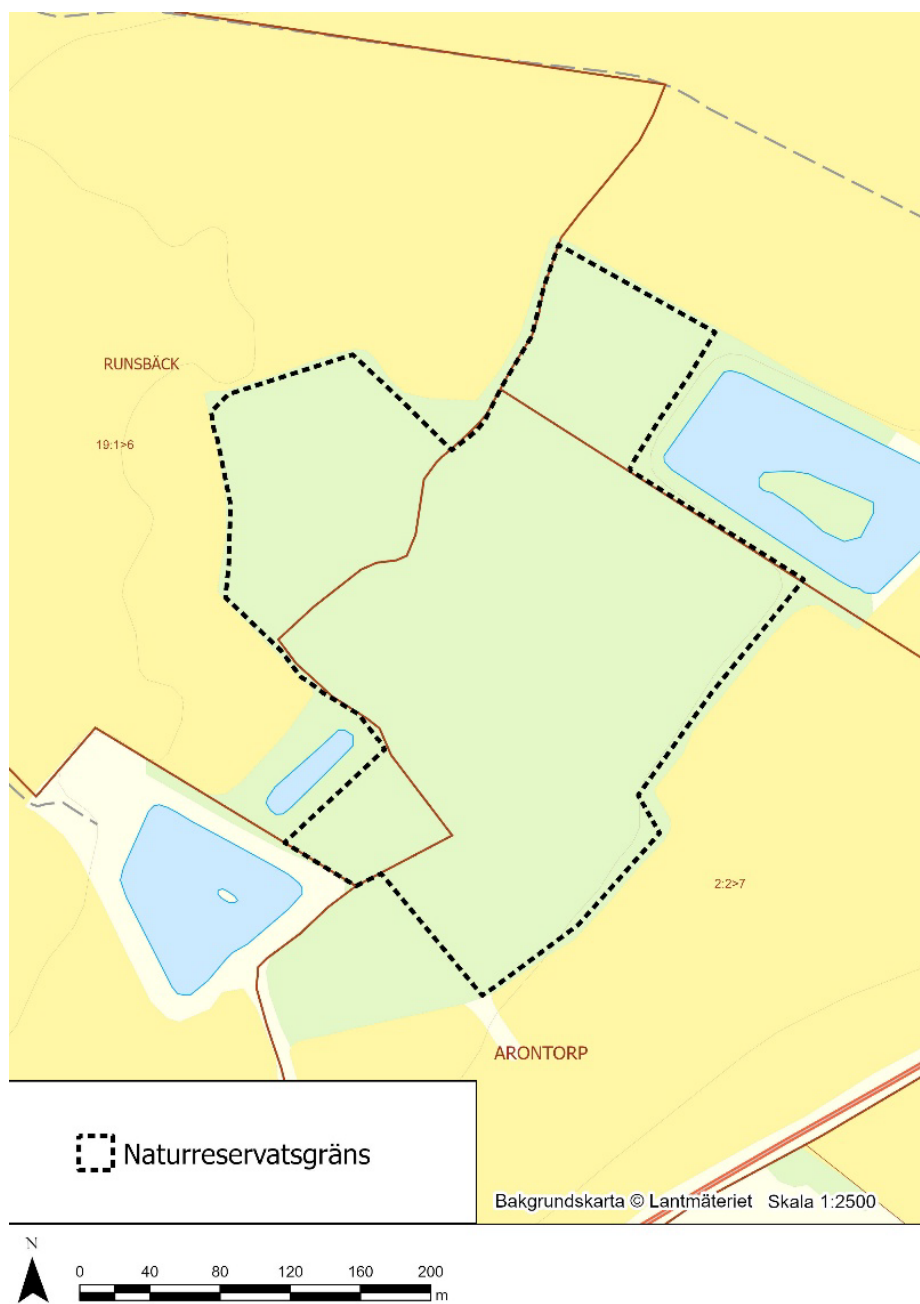
Skötselplan för naturreservatet Skogsby lund, Mörbylånga kommun	1
1. Beskrivning av reservatet	3
1.1 Sammanfattning.....	3
1.2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning.....	5
1.3 Naturbeskrivning och biologiska bevarandevärden.....	6
2. Översiktlig målbild och generella riktlinjer	8
2.1 Övergripande mål med skötseln	8
2.2 Generella skötselåtgärder	8
3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	9
3.1 Skötselområde 1: Ädellövskog med ek och hassel (6,0 ha).....	10
3.2 Skötselområde 2: Yngre ädellövskog (0,8 ha)	13
3.3 Skötselområde 3: Sumpskog (0,7 ha)	15
3.4 Skötselområde 4: Lundalmsskog (0,1 ha)	16
4. Friluftsliv.....	17
5. Dokumentation och uppföljning	17
5.1 Dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder.....	17
5.2 Uppföljning av bevarandemål	18
5.3 Revidering av skötselplan	18
6. Artlista.....	18
7. Referenslista	21
8. Bilagor	21

1. Beskrivning av reservatet

1.1 Sammanfattning

Skogsby lund är beläget på västra Öland, ca 3 km sydost om Färjestadens hamn. Området ligger inom den nedre delen av den västsluttande Västra Landborgens som löper längs nästan hela ön. Naturreseptatet domineras av en relativt sluten, frisk och fuktig ekskog på marker som historiskt nyttjats som äng. Här finns också mindre avsnitt med lövsumpskog och ett litet parti dominerat av lundalm. Hassel förekommer rikligt över hela området. På våren blommar rikligt med lundväxter såsom skogsstjärnblomma, gulsippa, vitsippa, blåsippa, lungört, tandrot och svalört. På sommaren märks storvuxna gräs såsom långsvingel, lundelm och lundskafing. Friställning av områdets värdefulla träd ökar deras långsiktiga överlevnad vilket på sikt tillskapar viktiga livsmiljöer för bland annat ekens och hasselns följearter. Målbilden är mosaikartade skogsmiljöer med variation av lite skuggigare och fukthållande skog som övergår i partier med lägre krontäkningsgrad och ljusa gläntor. Variationen av olika ljusförhållanden skapar goda förutsättningar för en rik biologisk mångfald.

Den ursprungliga reservatsytan är sedan 2002 utpekad som ett Natura 2000-område enligt Art- och habitatdirektivet (SE0330223 Skogsbylund).

Figur 1. Karta över naturreservatet Skogsby lund

Naturtyper NMD (Nationella marktäckedata)	Areal
Triviallövskog	1,4 ha
Ädellövskog	5,4 ha
Triviallövskog med ädellövinslag	0,9 ha
Varav produktiv skogsmark	7,2 ha
Natura 2000-livsmiljöer	Areal
Näringsrik ekskog (9160)	5,0 ha
Lövsumpskog (9080)	0,7 ha
Övrig areal	1,9 ha
Arter enligt Art- och habitatdirektivets bilaga 2	
Ekoxe (<i>Lucanus cervus</i>) - 1083	

1.2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

En betydande del av området har varit skyddad sedan inrättandet av naturminnet Skogsby lund år 1937. Innan dess nyttjades denna del som lövklädd slätteräng, likt merparten av de nu tillkommande ytorna. Naturminnet överfördes år 1972 till ett naturreservat. Områdets hävdhistoria sträcker sig långt bak i tiden och det ursprungliga reservatsområdet beskrevs redan 1736 som "ängens hag". Beskrivningen tolkas i skötselplanen från 1985 som att "/.../ området bestod av inhägnad ängsmark som tidvis nyttjades för bete." Hävdhistoriken indikeras bland annat av stensträngssystemen som löper genom reservatet. I skötselplanen från 1985 finns även beskrivet att "/.../ enstaka hamlad ask förekommer här och var /.../" i området. Reservatsområdets äldre askar har idag dött till följd av askskottssjuka, men några få grova askar var fortfarande levande vid en inventering år 2007. Hävden upphörde i början av 1900-talet och Skogsby lund har därefter omvandlats från en typisk öländsk löväng till att idag klassas som en typisk öländsk lund.

Bland de tillkommande delarna finns ett parti som förr utgjorde en fotbollsplan och som senare även nyttjats för åkerbruk. Under tiden för planens nyttjande spelade Skogsby IF sina hemmamatcher här, bland annat i lokalderbyn mot Färjestaden. Mycket arbete föranledde planens tillkomst på 1950-talet. Träd röjdes, stenar sprängdes bort och håligheter fyllades med jordmassor. Ytan nyttjades i perioder även för friidrottsaktiviteter såsom längd- och höjdhopp. Idrottsverksamheten på platsen lades ned under 1970-talet och ersattes då av åkerbruk. Åkermarken brukades för vall fram till 1980-talet, varefter åkern sedan vuxit igen. Övriga tillkommande delar har brukats mycket

sparsamt i sen tid men enstaka äldre stubbar står att finna i reservatets västra delar.

Inom reservatet, i flera fall längs fastighetsgränserna, löper stenmurar och -strängar och i kanterna mot omgivande åkrar finns upplagd odlingssten. I övrigt finns inga kända fornlämningar eller andra kulturhistoriska lämningar i området. Delar av reservatet påverkas hydrologiskt av genomträngande grundvatten samt vatten från intilliggande dammar.

Figur 2. Flygbild över naturreservatet från år 1960. En yta i norr har använts som åker och fotbollsplan.

1.3 Naturbeskrivning och biologiska bevarandevärden

Geologi

Berggrunden i Skogsby lund utgörs av siltsten som i merparten av området ligger täckt av lerig morän och ett tunt lager med svallsand. Reservatet är

beläget precis nedanför västra landborgen och den sedimentära kalkstenen tar vid direkt öster om reservatet.

Skogsby lunds naturreservat utgör ett isolerat ädellövskogsområde som omges av ett öppet landskap med åkrar och bevattningsdammar. Stora ekar är närmast ensamstående överståndare i den fuktiga ädellövskogen medan det undre trädskiktet håller en större trädslagsvariation med främst hassel, skogslönn och vårtbjörk. I mindre utsträckning finns här även oxel, asp, ask, vildapel och päron samt skogsalm, lundalm och enstaka vresalm. Områdets större askar och skogsalmar har till stor del fallit offer för sjukdom medan vres- och lundalmar hittills har klarat sig bättre. Buskskiktet är relativt glest till följd av den låga ljusstillgången men ställvis står hagtorn, benved, olvon, kornell, slån, måbär, blåhallon och björnbär att finna.

Kontinuiteten av grovbarkiga träd och en hög luftfuktighet har skapat förutsättningar för förekomsten av flera lavararter av signalvärde, däribland rödlis-tade arter såsom gammelekslav (NT), liten sönderfalls-lav (NT) och klosterlav (VU). De grova ekarna har tillåtits nå en relativt hög ålder vilket har skapat död ved av rätt slag för områdets ekoxar (N2000). Värden kopplade till död ved står även att finna i områdets grova hasselbuketter med arter såsom has-selticka. Flera av ekarna har breda kronverk som minner om en mer ljusöpp-en miljö då området nyttjades som löväng. I ett eget litet bestånd i södra de-len av reservatet växer lundalm (CR), möjligen i form av endast en eller några få kloner, till synes ännu fri från almsjuka. Lundalmsbladen är föda åt larven av lundalmsdvärgmal (NT) som påträffats i reservatet.

På våren är florán i området påtaglig med arter såsom blåsip-pa, gulsippa, vit-sippa, tandrot och skogsviol. Strax därefter börjar gullviva samt orkidéerna tvåblad och sankt Pers nycklar sin blomningstid i reservatet. Den rika blom-ningen gynnar pollinerande insekter såsom blomflugor och vildbin, där de sistnämnda parasiteras av reservatets violetta majbaggar. Ur träd-kronorna hörs fågelsång från grönsångare, halsbandsflugsnappare och mindre flug-snappare.

Reservatet tillförs grundvatten från sydost vilket har skapat en sumpskog med klibbal, björk, ek och hassel i reservatets sydöstra del. Marken täcks av skavfräken och flera träd står på sockel mellan de periodvis vattenfyllda sän-korna. Förekomsten av stående och liggande död ved är relativt stor i hela re-servatet och hålträden i sumpskogen utgör viktiga boplatser och livsmiljöer för mulm- och vedlevande leddjur samt för fåglar, inte minst områdets mindre hackspettar (NT).

En annan krävande art som historiskt (1967) påträffats i området är stump-vingeharkrank (EN) - en tvåvinge med inte mer än en handfull fyndplatser i landet. Harkrankens ekologi är inte helt känd, men arten lär vara gynnad av bete i ädellövskogspartier med hög markfuktighet där larven utvecklas i lera under jord, gärna i anslutning till stenrosen och täta buskage (M. Andersson, personlig kommunikation, 8 mars, 2025).

2. Översiktlig målbild och generella riktlinjer

2.1 Övergripande mål med skötseln

Målsättningen med skötseln i reservatet är att behålla och förstärka en flerskiktad skogsstruktur med en stor trädslagsvariation med träd i olika åldrar och med en rik förekomst av olika typer av död ved. En mosaik av områden med olika grad av krontäckning medför ett varierat ljusinsläpp som gynnar en mångfald av arter som är typiska för den öländska ädellövskogen. Gläntor och bryn med en rik blomning i vindskyddade och av vårsolen exponerade lägen kommer även till gagn för nektar- och pollensökande insekter. En så naturlig hydrologi som möjligt ska råda så att värden knutna till fuktiga skogar bibehålls och ökar.

Förutsättningarna för fortlevnad och tillkomst av grova, gamla och ihåliga lövträd och buskar av bland annat ek, hassel och asp behöver förbättras. För att friställa värdefulla träd och hasselbuskar kan en bred åtgärdspalett användas, där metoder som veteranisering, ringbarkning, hamling, toppkapning, buskröjning och trädfällning ingår. Träd som utsätts för sådana åtgärder för att gynna andraträd kan sedan i sig utveckla höga värden i form av livsmiljöer för bland annat svampar, leddjur och fåglar.

Om möjligt bör reservatet betas av nötkreatur. Betet upprätthåller en mosaikartad struktur i skogen och bidrar till att motverka igenväxning. Betesdjur medför även en rad olika processer och substrat, såsom tramp, betespåverkan och dyngbildning, vilket bidrar till höga naturvärden knutna till skogsbetesmark.

2.2 Generella skötselåtgärder

Vissa generella skötselåtgärder ska kunna genomföras i hela reservatet för att långsiktigt kunna bevara och utveckla naturvärdena. Följande åtgärder kan utföras även om de inte står angivna under respektive skötselområde:

Det är prioriterat att stora delar av, eller hela, reservatet betas, företrädesvis med nötkreatur av köttaras. Antalet djur per hektar ska anpassas till fällans storlek, säsong och djurslag för att uppnå den betesintensitet som krävs för att nå bevarandemålen för skötselområdet. Fällindelning, sent betespåsläpp, betesfria år och/eller ersättning med slätter kan ske om det bedöms gynna områdets bevarandevärden.

Åtgärder för att bekämpa invasiva främmande arter kan utföras vid behov.

Åtgärder för att gynna arter knutna till reservatets livsmiljöer kan utföras. Arter knutna till reservatets livsmiljöer kan introduceras.

Hydrologisk återställning, som till exempel igenläggning av diken, kan utföras. Åtgärderna omfattas av gällande vattenlagstiftning och det ska utredas hur angränsande fastigheter och vägar kan komma att påverkas. Markägare och andra rättighetsinnehavare utanför reservatet behöver godkänna åtgärderna om deras mark kommer att påverkas.

Veteranisering av lämpliga träd och buskar kan utföras. Veteranisering av asp och skogslönn kan exempelvis gynna de följearter som trädslagen delar med de idag sjukdomsdrabbade ask och alm. Sav från veteraniserade eller på annat sätt skadade träd höjer barkens pH och kan därmed vara gynnsamt för epifytiska arter som hör rikbarksträden till (Fritz et al., 2009).

Åtgärder för att gynna föryngring av ljuskrävande och biologiskt värdefulla träd kan ske.

Friställning av värdefulla träd kan utföras där det är lämpligt. Åldersbestämning av ekar och andra lövträd i syfte att uppskatta leveranstiden för när träden blir särskilt biologiskt intressanta kan ske inför åtgärderna.

Kulturlämningar och fornlämningar kan med fördel röjas fria från yngre träd och buskar. Insatser för att minska risken för att träd välter och skadar fornlämningar, exempelvis kronreducering och hamling, kan utföras där det är lämpligt. Träd och buskar som fallit ned på forn- eller kulturlämningar kan flyttas åt sidan. Hänsyn ska tas till äldre och värdefulla träd.

Eventuell utförsel, flisning och bränning av avverkat material ska ske vid en tidpunkt som missgynnar insekter och andra organismer som förökar sig i materialet så lite som möjligt. Invasiva arter eller andra arter som påverkar syftet med reservatet negativt omfattas inte av detta.

Naturvårdsåtgärder ska ske vid en tid och på ett sätt som påverkar störningskänsliga skyddsvärda arter så lite som möjligt. Åtgärder ska ske med hänsyn till känsliga markförhållanden.

Kännedomen om områdets artstock behöver på sikt öka inom flera organismgrupper. Inventeringar i syfte att kartlägga områdets mångfald inom exempelvis fladdermöss, landmollusker och kryptogamer samt leddjursgrupper såsom skalbaggar, steklar, spindlar och tvåvingar uppmuntras.

3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i följande skötselområden:

- Skötselområde 1: Ädellövskog med ek och hassel (6,0 ha)
- Skötselområde 2: Yngre ädellövskog (0,8 ha)
- Skötselområde 3: Sumpskog (0,7 ha)

- Skötselområde 4: Lundalmsskog (0,1 ha)

Avgränsning av skötselområdena framgår av bifogad skötselplanskarta, bilaga 5.1.

3.1 Skötselområde 1: Ädellövskog med ek och hassel (6,0 ha)

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av ekdominerad ädellövskog på före detta ängsmark. Många av ekarna har en ålder på 100 år eller yngre men i vissa delar, särskilt i det ursprungliga reservatsområdet, finns en hel del äldre träd, enstaka förmodligen närmare 300 år.

I det område som utgör det tidigare reservatsområdet (se bilaga 1) har mindre åtgärder för att friställa ekar utförts såsom toppkapning av hassel och lönn samt ringbarkning av asp och lönn. Röjt material har uppsamlats och lagts i faunadepåer inom området. Genom åtgärderna har denna del av skötselområdet blivit lite mer ljusöppen vilket har gynnat viss föryngring av blommande buskar såsom hagtorn. Förutom ek finns i skötselområdet rikligt med vårtbjörk, lönn, ask och hassel, en del asp och sälg samt enstaka oxlar och almar. Enstaka vresalmar är ännu levande men enligt vad som är känt har de större skogsalmarna och askarna alla dött, eller är döende, i alm- respektive askskottssjuka. Skogslönn och asp delar många följearter med ask och alm, och är därför mycket värdefulla inslag i området (Sundberg et al., 2020). Ett och annat träd av körsbär, vildapel och päron, varav de sistnämnda av ansevärd ålder, finns att hitta. På några av de gamla ekarna finns en intressant lavflora med enstaka förekomst av den rödlistade arten liten sönderfallslav. Här finns också de relativt kräsna lavarna grå skärelav och grön dropplav. Vid basen på ett gammalt päronträd växer stiftklotterlav. Spritt över marken finns inslag av död ved av flera olika trädslag, bland en fältskiktsvegetation bestående av växter såsom gulsippa, vitsippa, tandrot, humleblomster, skogsviol och liljekonvalj.

I den norra delen, nordöst om det ursprungliga reservatet, finns ett antal döda eller döende ekar av grov karaktär som utgör substrat för reservatets ekoxar. De döda träden har även spår från flitiga besök av andra insekter samt hackspettar. Tillståndet för ekarna i denna del har möjligen försämrats av bevattningsdammens läckage sydöst om ytan. Centralt i ytan finns en hassellund med grovstammiga runnor och förekomsten av hasselticka indikerar att hasslar med inslag av döda stammar har lång kontinuitet. Bland hasselbuketterna återfinns ett i övrigt rikt och bitvis tätt buskskikt med bland annat björnbär och hagtorn. Norrut i denna del ökar inslaget av andra träd såsom björk och sälg.

Ytan väster om det ursprungliga reservatet håller ekar med en större åldersvariation men som generellt är något yngre. Här finns äldre stubbar som tyder på ett visst historiskt ved- eller virkesuttag vilket har upprätthållit en lite öppnare skogsstruktur. Klen hassel växer i glesa bestånd bland ekarna och en större rönn har bidragit till en bitvis riklig rönnföryngring i området. Norrut ökar andelen björk, asp och sälg på den bitvis blockrika marken. I området utmed åkern i väster är igenväxningsgraden högre invid de stenmurar och odlingsstenshögar som utgör reservatets gräns. Här finns rikligt med död ved av framför allt björk samt en relativt rik variation av träd och buskar, bland annat bestående av sälg, vildapel och slån.

Sydväst om det ursprungliga reservatet finns ett mindre område som också håller ekar med en god åldersspridning, där de äldsta ekarna är grovbarkiga och spärrgreniga med en ålder på cirka 200 år. Här finns ett betydande inslag av skogslönn och en del död askved. I söder blir inslaget av hagtorn och vildapel större.

Den krävande stumpvingeharkranken (EN) påträffades i skötselområdet år 1967 och finns möjligen kvar. Arten lever i vindskyddade, marknära miljöer som håller ett svalt och fuktigt lokalklimat under hela året och gynnas förmodligen av betestrap på de små kreatursstigar som kan uppstå genom buskage av slån och andra buskarter i ett skogsbete (M. Andersson, personlig kommunikation, 8 mars, 2025).

Bevarandemål

- Arealen av Natura 2000-livsmiljön trädklädd betesmark (9070) bör vara 6,0 hektar i form av betad skog. I det fall att bete inte är möjligt bör andra skötselmetoder användas för att uppnå liknande strukturer.
- Området ska domineras av äldre hassel och ek samt varierande inslag av äldre björk, skogslönn, asp och andra lövträd. Värdefulla lövträd och buskar ska ha en god åldersspridning med föryngringsträd och ersättare.
- Rikt blommande träd och buskar, såsom sälg, vildapel, päron, rönn, hagtorn, slån och naturligt förekommande björnbärsarter ska förekomma på lämpliga platser. Blommande buskage bör särskilt finnas i brynmiljöer och invid stensamlingar.
- Sly, ungträd och murgröna ska inte tillåtas skada särskilt biologiskt värdefulla träd av exempelvis ek och asp.
- Det ska finnas en mosaik av områden med varierande krontäckningsgrad innehållande lite varmare, ställvis solbelysta gläntor samt fukt hållande och beskuggade buskage.

- Grova ekar och aspar ska få tillräckligt med ljus för att kunna nå en hög biologisk ålder samtidigt som levande, döende och döda grenar och stamdelar blir solexponerade. Ekar och andra lövträd samt hassel ska erhålla och bibehålla karaktärer och strukturer såsom mulm, håligheter, savflöden, grenbrott och blottad, barklös ved.
- Det ska finnas död och döende ved i olika former (grenar, stammar, högstubbar, rötter etc.), nedbrytningsstadier och dimensioner, från olika trädslag, i både solexponerade och skuggiga samt torra och fuktiga lägen.
- Skötselområdet ska vara fritt från gran.
- Hydrologin ska vara så naturlig som möjligt.
- Fältskiktet ska vara bevuxet av typiska lundväxter såsom blåsippa, gulsippa och tandrot samt får gärna ha inslag av ljusgynnade växter på öppnare ytor.
- Det ska finnas typiska och rödlistade arter av bland annat insekter, svampar och lavar. Detta gäller exempelvis arter knutna till gammal ek och hassel samt arter knutna till ädellövsmiljöer med viss markfuktighet såsom stumpvingeharkrank.

Skötselåtgärder

Initiala restaureringsinsatser

- Om betesdjur finns att tillgå ska stängsling genomföras så att skötselområdet ingår i en fälla som omfattar hela eller delar av reservatet.
- Friställ lämpliga gamla/vidkroniga/grova träd, framför allt av ek, hassel och asp, samt efterträdare i olika generationer. Även andra träd och buskar såsom vildapel, päron, säl, rönn och skogslönn kan friställas på lämpliga platser. Buskar såsom slån, hagtorn och björnbär kan gynnas, särskilt i solbelysta gläntor och bryn. Där äldre ekar växer tätt kan ofta viss röjning eller toppkapning av ung hassel samt ungträd vara gynnsamt. Om betesdjur ej finns att tillgå behöver friställningar av värdefulla träd vara mindre omfattande så att stora slyuppslag som missgynnar träden undviks.
- Väster om det ursprungliga reservatet görs åtgärder för att minska andelen björk och gynna efterträdare och förnygringsträd av ek och andra värdefulla trädslag. Även ung hassel samt andra träd och buskar kan röjas här. Grövre björkar sparas på lämpliga platser.
- Granar fälls, röjs eller ringbarkas.

- Veteranisering av ek, asp, skogslönn eller andra lämpliga träd.
- Mulm-, fågel- och fladdermusholkar kan sättas upp.
- En del av alla undanröjda träd, stammar och grenar kan samlas ihop och läggas i faunadepåer på passande ställen. Depåerna kan utgöra viktiga föryngringskammare för värdefulla träd samt utgöra viktiga substrat för vedlevande insekter, svampar och kryptogamer.
- Naturvårdshuggning och röjning i träd- och buskskikt utförs för att skapa en mosaikartad luckighet med gläntor i lämpliga delar. Åtgärderna kan gärna utformas så att förbindelse mellan öppnare/glesare ytor skapas. Längs reservatskanten i den västligaste delen av skötselområdet bör slånbuskage som växer invid odlingsstenshögar i reservatets västra gräns sparas för att gynna ett rikt insektsliv, med stumpvingeharkrank (EN) i särskild åtanke.

Löpande skötsel

- Underhållsröjning av gläntor, bryn, friställda träd och vid behov ytterligare friställning av andra lämpliga lövträd för att bibehålla en varierad krontäckningsgrad. Om betesdjur ej finns att tillgå behöver friställningar och utglesningar ske etappvis så att stora slyuppslag som missgynnar träden undviks.
- Skötselområdet bör betas. Antalet djurenheter per hektar ska anpassas till fällans storlek, säsong och djurslag för att uppnå den betesintensitet som krävs för att nå bevarandemålen för skötselområdet. Fällindelning, sent betespåsläpp eller betesfria år får gärna ske i syfte att gynna föryngring av ljuskrävande trädslag, värdefull flora eller andra naturvärden. Som alternativ eller komplement till beteshävd kan slåtter nyttjas som skötselåtgärd.
- Tillskapning av död ved genom till exempel ringbarkning, veteranisering och toppkapning får ske.
- Underhåll av uppsatta holkar.

3.2 Skötselområde 2: Yngre ädellövskog (0,8 ha)

Beskrivning

Skötselområdet består av en ung lövskog med bland annat ek, hassel, björk, sälg, asp, ask, skogslönn och vildapel. Skogsstrukturen är luckig och i fältskiktet återfinns buskstjärnblomma. Området har stor potential att förse reservatet med föryngrande träd och buskar såsom ek och hassel. Genom

skötselområdet rinner en mindre bäck och växter såsom majsmörblomma och älggräs återfinns i vattenfåran. Bäckens rötter rör sig från öster genom områdets södra delar där det finns rikligt med grova liggande stammar av bland annat asp, sälk och ask. I den västra delen finns en askklon med cirka 50 stammar av relativt kläna storlekar och söder om klonen finns några större aspstammar. Utmed stenvallen som gränsar mot skötselområde 1 norrut finns större träd av bland annat ek och påren.

Bevarandemål

- Arealen av Natura 2000-livsmiljön trädklädd betesmark (9070) bör vara 0,8 hektar. Om bete inte är möjligt bör andra skötselmetoder användas för att uppnå liknande strukturer.
- Skötselområdet bör innehålla ljusöppna luckor och gläntor som gynnar en mångfald knuten till ett rikt fält- och buskskikt.
- Det ska finnas goda möjligheter för yngre ekar att utvecklas till vidkroniga och grovbarkiga ekar med hög biologisk ålder.
- Blommande träd och buskar såsom sälk, skogslönn, vildapel, slån, hagtorn och måbär ska utgöra viktiga pollen- och nektarresurser för insekter.
- Det ska finnas stora hasselrunnor som tillskapar liggande och stående död ved.
- Lundflora såsom buskstjärnblomma ska dominera fältskiktet.
- Skötselområdet ska på sikt utveckla en rik flora och fauna knuten till grov och gammal asp och ek, solbelysta stammar, stamhåligheter och död ved.

Initiala restaureringsinsatser

- Om betesdjur finns att tillgå ska stängsling genomföras så att skötselområdet ingår i en fålla som omfattar hela eller delar av reservatet.
- Lämpliga äldre träd, samt yngre ersättare av framför allt ek friställs. Luckor kan skapas och eventuellt stängslas in för att skapa bättre förutsättningar för förnygring av värdefulla lövträd.
- Ljusöppna luckor för att gynna en ljuskrävande flora kan skapas på lämpliga ställen genom röjning av bland annat björk och ung hassel.
- Veteranisering eller ringbarkning av vissa tätt stående aspar bör ske så att andra aspar gynnas.

- En del av alla undanröjda träd, stammar och grenar kan samlas ihop och läggas i faunadepåer på passande ställen. Depåerna kan utgöra föryngringsplatser för ljuskrävande träd samt värdefulla substrat för vedlevande insekter, svampar och kryptogamer.
- Mulm-, fågel- och fladdermusholkar kan sättas upp.

Löpande skötsel

- Skötselområdet bör betas. Antalet djurenheter per hektar ska anpassas till fällans storlek, säsong och djurslag för att uppnå den betesintensitet som krävs för att nå bevarandemålen för skötselområdet. Sent betespåsläpp eller betesfria år kan ske i syfte att gynna föryngring av ljuskrävande trädslag, värdefull flora eller andra naturvärden. Som alternativ eller komplement till beteshävd kan slåtter nyttjas som skötselmetod.
- Underhållsröjning av luckor och friställda träd utförs vid behov. Ytterligare friställning av lämpliga lövträd kan ske.
- Underhåll av uppsatta holkar.

3.3 Skötselområde 3: Sumpskog (0,7 ha)

Skötselområdet består av en sumpskog som bildats genom tillförsel av grundvatten från sydöst om reservatet. Skogen utgörs av framför allt klibbal, ek, björk, asp och hassel. I de periodvis vattenfyllda sänkorna växer mängder av skavfräken bland liggande död ved. Den stående döda och döende veden utgörs främst av klibbal och björk och på flera ställen har hålträd bildats. Ekarna i området är ställvis grova och vidkroniga. Genom och i kanten av ytan finns några diken och en liten grävd damm håller vatten under stora delar av året.

Bevarandemål

- Arealen av Natura2000-naturtypen lövsumpskog (9080) bör vara 0,7 hektar.
- Skötselområdet ska utgöras av en sumpskogsmiljö med klibbal, ek, björk och hassel där intern dynamik och hydrologiska processer ger upphov till rikligt med död och döende ved. Den döda veden ska vara från olika trädarter, finnas i olika dimensioner och i olika nedbrytningsstadier samt både i vatten och på land. Mängden liggande död ved ska öka i hela skötselområdet.

- Det ska finnas gott om hålträd till gagn för fåglar och leddjur samt däggdjur såsom fladdermöss.
- Skötselområdets grova ekar ska få tillräckligt med ljus för att de ska kunna nå en hög biologisk ålder samtidigt som levande, döende och döda ekgrenar och -stamdelar blir solexponerade.

Initiala restaureringsinsatser

- Om betesdjur finns att tillgå får stängsling genomföras så att skötselområdet ingår i en fälla som omfattar hela eller delar av reservatet.
- Hydrologiska åtgärder såsom igenläggning av diken ska efter utredning kunna genomföras för att sumpskogen ska återfå en mer naturlig hydrologi med en högre vattennivå.
- Skötselområdets grova ekar friställs vid behov genom huggning, ringbarkning eller veteranisering av närstående konkurrerande träd av bland annat al och björk. Även lövträd i kantzonen mot åkern i sydost kan friställas.
- Mulm-, fågel- och fladdermusholkar kan sättas upp.

Löpande skötsel

- Underhållsröjning av friställda träd utförs vid behov.
- Skötselområdet får betas, men kan också stängslas bort om betet bedöms missgynna känsliga arter knutna till sumpskog.
- Underhåll av uppsatta holkar.

3.4 Skötselområde 4: *Lundalmsskog (0,1 ha)*

Skötselområdet består av ett yngre skogsparti som helt domineras av lundalm. De flesta av träden är i 50-årsåldern men enstaka stammar är något äldre. Det är sannolikt att lundalmarna består av en eller enstaka kloner. Rotkontakten mellan dessa kan eventuellt göra att ett sjukdomsförlopp går mycket fort efter etablering. På en lundalm i kanten av området har den rödlistade klosterlaven (VU) påträffats.

Bevarandemål

- Så länge lundalmarna lever hålls trädskiktet väl slutet och lundalm fortsätter vara det dominerande trädslaget.
- Om lundalmen dör bort på grund av almsjuka införlivas ytan i skötselområde 1.

Initiala restaureringsinsatser

- Om betesdjur finns att tillgå ska stängsling genomföras så att skötselområdet ingår i en fålla som omfattar hela eller delar av reservatet.

Löpande skötsel

- Marken bör betas.
- Lundalmarnas status med avseende på almsjuka följs upp.

4. Friluftsliv

Beskrivning

Skogsby lund utgör en trädklädd oas i ett öppet åkerlandskap. I den lummiga miljön täcker en iögonfallande vårflora skogsgolvet under majestätiska ekar och mellan runnor av hassel. Den naturliga angöringspunkten är gångstigen runt dammen som utgår från grusvägen utanför reservatets nordöstra del. Stigen nyttjas regelbundet, bland annat av studerande vid den närliggande folkhögskolan. Inom reservatet finns en gammal upptrampad stig som idag bitvis är svår att finna och följa i det ställvis täta buskskiktet.

Bevarandemål

- Naturreservatet ska locka till besök med fina naturupplevelser.
- Informationstavlor, stängselgenomgångar och gränsmarkeringar ska vara i gott skick.
- Informationen om området och dess naturvärden ska öka medvetenheten om naturens värden.

Skötselåtgärder***Initiala åtgärder***

- Reservatets gränser ska markeras i fält.
- Ny informationstavla kan sättas upp.
- Specifik naturinformation om till exempel död ved och betesdrift kan sättas upp vid behov.

Löpande skötsel

- Regelbunden tillsyn och underhåll av skyltar.

5. Dokumentation och uppföljning

5.1 Dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder

Vid åtgärder och uppföljning av skötselåtgärder ska förvaltaren dokumentera:

- var, hur och när åtgärder/uppföljning utförts
- vem som utfört åtgärder/uppföljning
- kostnad och finansiering för utförd åtgärder/uppföljning.

Åtgärder som inte utförs av förvaltaren ska dokumenteras genom att utföraren på begäran redovisar utförda åtgärder, exempelvis bete, slätter och hamling.

5.2 Uppföljning av bevarandemål

Förvaltaren ansvarar för uppföljning av naturreservatets bevarandemål samt eventuellt behov av anpassning av skötseln. Hur bevarandemålen följs upp anges i naturreservatets uppföljningsplan. I uppföljningsplanen anges vilka målindikatorer som ska mätas för att följa upp bevarandemål. All uppföljningsverksamhet inom reservatet dokumenteras i Naturvårdsverkets databas.

5.3 Revidering av skötselplan

Om tillsyn eller uppföljning visar att det finns behov av anpassning av skötseln för att uppnå syftet med naturreservatet kan skötselplanen revideras.

6. Artlista

Förteckning över känd förekomst av rödlistade arter, signalarter, arter upptagna i EU:s art- och habitat- respektive fågeldirektiv, arter som berörs av Åtgärdsprogram för hotade arter samt andra intressanta arter inom naturreservatet Skogsby lund. Artlistan är sammanställd med data från 1975 – 2025.

Rödlistekategorier enligt den nationella rödlistan fastställd av Naturvårdsverket 2020.

Rödlistekategori:

- EX = utdöd (extinct)
- RE = nationellt utdöd (regionally extinct)
- CR = akut hotad (critically endangered)
- EN = starkt hotad (endangered)
- VU = sårbar (vulnerable)
- NT = nära hotad (near threatened)
- DD = kunskapsbrist (data deficient).

S: Signalart enligt Skogsstyrelsens signalartslista för nyckelbiotopsinventeringen.

N2000: Arter som står upptagna i bilaga 2 till art- och habitatdirektivet. Det vill säga en art av sådant unionsintresse att särskilda bevarandeområden (art- och habitatdirektivet) behöver utses.

ÅGP: Arter som berörs av Åtgärdsprogram för hotade arter.

Referenser:

- Samtliga artuppgifter finns att hämta i Artportalen. Nedan angivna hämtades från utdrag 2025-05-05.

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Rödliste-kategori	Signalart	Övrigt
Kärlväxter				
<i>Anemone ranunculoides</i>	Gulsippa			
<i>Cardamine bulbifera</i>	Tandrot			
<i>Convallaria majalis</i>	Liljekonvalj			
<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	EN		
<i>Hedera helix</i>	Murgröna			
<i>Hepatica nobilis</i>	Blåsippa			
<i>Neottia ovata</i>	Tvåblad		S	Fridlyst
<i>Orchis mascula</i>	Sankt Pers nycklar		S	Fridlyst
<i>Paris quadrifolia</i>	Ormbär			
<i>Polygonatum multiflorum</i>	Storrams			
<i>Primula veris</i>	Gullviva			Fridlyst
<i>Sanicula europaea</i>	Sårläka		S	
<i>Ulmus glabra</i>	Skogsalm	CR		
<i>Ulmus laevis</i>	Vresalm	CR		
<i>Ulmus minor</i>	Lundalm	CR		
Mossor				
<i>Homalothecium sericeum</i>	Guldlockmossa		S	
Lavar				
<i>Bacidia rubella</i>	Lönnlav		S	
<i>Bactrospora corticola</i>	Liten sönderfallslav	NT		
<i>Biatoridium monasteriense</i>	Klosterlav	VU		
<i>Dendrographa decolorans</i>	Grå skärelav		S	
<i>Lecanographa amylacea</i>	Gammelekslav	NT		
<i>Opegrapha vermicellifera</i>	Stiftklotterlav	NT		

Svampar				
<i>Dichomitus cam- pestris</i>	Hasselticka		S	
Skalbaggar				
<i>Lucanus cervus</i>	Ekoxe		S	Fridlyst, N2000
<i>Meloe violaceus</i>	Violett maj- bagge			
<i>Oiceoptoma tho- racicum</i>	Rödsköldad asbagge			
Fjärilar				
<i>Anthocharis car- damines</i>	Aurorafjäril			
<i>Stigmella lem- niscella</i>	Lundalms- dvärgmal	NT		
Fåglar				
<i>Chloris chloris</i>	Grönfink	EN		
<i>Dryobates minor</i>	Mindre hack- spett	NT		
<i>Ficedula albicollis</i>	Halsbandsflug- snappare			N2000
<i>Ficedula parva</i>	Mindre flug- snappare			N2000
<i>Phyloscopus sibi- latrix</i>	Grönsångare	NT		
<i>Poecile palustris</i>	Entita	NT		

7. Referenslista

Andersson, M. (2025, March 8). *Ang. Stumpvingeharkrank i Skogsbylunds naturreservat* [Letter to Länsstyrelsen Kalmar län].

FORAN. (2007). *Skogsbylund – utvidgning i Mörbylånga kommun*.

Fritz, Ö., Brunet, J., & Caldiz, M. (2009). Interacting effects of tree characteristics on the occurrence of rare epiphytes in a Swedish beech forest area. *The Bryologist*, 112(3), 488–505. <https://doi.org/10.1639/0007-2745-112.3.488>

Länsstyrelsen Kalmar län. (2016). *Bevarandeplan för Natura 2000-området Skogsbylund SE0330223*.

Nitare, J. (2019). *Skyddsvärd skog, naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning*. Skogsstyrelsen.

Sandström, J., Carlberg, T., Sundberg, S., & Thor, G. (Eds.). (2019). *Värdväxters betydelse för andra organismer – med fokus på vedartade värdväxter*. Artdatabanken SLU.

SLU Artdatabanken (2020). *Rödlistade arter i Sverige 2020*. SLU, Uppsala.

Sundberg, S., Sandström, J., & Thor, G. (2020). *Kunskapssammanställning av almens betydelse för andra arter*. Artdatabanken SLU.

Webbplatser

Artdatabanken, rödlistade arter, <http://artfakta.artdatabanken.se/>

Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister, <http://www.fmis.raa.se>

Artportalen, <http://www.artportalen.se/>

Geologiska data, <http://www.sgugeolagret.se/GeoLagret/>

Historiska kartor har laddats ner via Lantmäteriets e-tjänst [Arkivsök](#)

8. Bilagor

5.1 Skötselplankarta

Skötselplanskarta Naturreservatet Skogsby lund

